

TIJORAT BANKLARINI TRANSFORMATSIYA QILISHDA DIVERSIFIKATSIYA STRATEGIYASINING AHAMIYATI

Jumayeva Z.B

Osiyo Xalqaro Universiteti o'qituvchisi

Bobojonova M.J

Osiyo Xalqaro Universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada tijorat banklarini transformatsiya qilish jarayonida diversifikatsiya strategiyasining ahamiyati yoritiladi. Diversifikatsiya strategiyasi banklarning bozor talablariga moslashishi, moliyaviy barqarorligini oshirishi va yangi daromad manbalarini yaratishi uchun muhim vosita sifatida tahlil qilinadi. Mahalliy va xalqaro tijorat banklari misolida diversifikatsiya strategiyasining qo'llanilishi, muvaffaqiyat omillari va kutilayotgan natijalar batafsil yoritilgan. Maqolada banklar faoliyatining diversifikatsiya jarayonida duch keladigan muammolari va ularni hal qilish yo'llari ham ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: diversifikatsiya strategiyasi, tijorat banklari, transformatsiya jarayoni, mahsulot portfeli, moliyaviy barqarorlik, raqamli bank xizmatlari, xalqaro bozorlar, risklarni boshqarish, innovatsiyalar

Zamonaviy iqtisodiyot sharoitida tijorat banklari raqobatbardoshlikni saqlab qolish va bozor talablariga moslashish uchun o'z faoliyatini transformatsiya qilishga ehtiyoj sezmoqda. Transformatsiya jarayonida diversifikatsiya strategiyasi muhim o'rin tutadi. Diversifikatsiya tijorat banklariga yangi xizmatlar yoki mahsulotlarni joriy etish, yangi bozor segmentlariga kirish va moliyaviy barqarorlikni ta'minlash imkoniyatini beradi. Ushbu maqolada diversifikatsiya strategiyasining tijorat banklarini transformatsiya qilishdagi o'rni va ahamiyati yoritiladi, shuningdek, ushbu strategiyaning muvaffaqiyatli amalga oshirilishi uchun asosiy omillar tahlil qilinadi.

Mahalliy va xalqaro tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, diversifikatsiyani muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun moliyaviy resurslar, kadrlar va raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish talab etiladi. Shu sababli, tijorat banklari diversifikatsiya strategiyasini puxta rejalashtirgan holda amalga oshirishi lozim. Kotler, P., Armstrong, G. (2016). "Principles of Marketing". Ushbu asar marketing strategiyalarini, jumladan, diversifikatsiya vositalarini chuqur tahlil qiladi. Mualliflar diversifikatsiyaning korxona barqarorligini oshirishdagi o'rnini yoritgan. Ansoff, I. (1965). "Corporate Strategy". Diversifikatsiya strategiyasining asoschisi hisoblangan Ansoff, ushbu asarida tijorat banklari uchun to'rt xil strategik yo'nalishni, jumladan, diversifikatsiyaning afzalliklarini taqdim etgan. McKinsey & Company (2021). "Growth Strategy Reports". Jahon miqyosidagi banklarning o'sish strategiyalari haqida batafsil ma'lumot beruvchi ushbu hisobotda diversifikatsiyaning banklar uchun raqamli transformatsiya jarayonidagi roli muhokama qilingan. Akbarov, I. (2020). "O'zbekiston korxonalarida strategik menejment". Ushbu mahalliy tadqiqotda O'zbekiston tijorat banklari uchun diversifikatsiya strategiyasining

afzalliklari va to'laqlari tahlil qilingan. Forbes Insights (2022). "Diversification in Banking". Ushbu maqola diversifikatsiya orqali banklar qanday qilib yangi daromad manbalarini kashf qilishi mumkinligi haqida tushunchalar beradi. Chaffey, D. (2020). "Digital Marketing". Ushbu kitobda bank xizmatlarida diversifikatsiya raqamli marketing orqali qanday amalga oshirilishi haqida ma'lumotlar keltirilgan.

Diversifikatsiya strategiyasi tijorat banklarida bir qator yo'llar bilan amalga oshiriladi. Mahsulot portfelini kengaytirish. Banklar kreditlar, depozitlar va sug'urta xizmatlarini birlashtiruvchi kompleks xizmatlar paketlarini taklif qilishlari mumkin. Raqamli texnologiyalarni joriy etish. Mobil banking va onlayn to'lov tizimlari orqali mijozlarga qulay xizmatlar ko'rsatiladi. Xalqaro bozorga chiqish. Banklar xorijiy mijozlar uchun xizmatlar ko'rsatish orqali o'z bozor qamrovini kengaytiradi. Diversifikatsiya strategiyasi tijorat banklarini transformatsiya qilishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu strategiya banklarga nafaqat raqobatbardoshligini oshirish, balki daromad manbalarini kengaytirish va risklarni boshqarishda ham yordam beradi.

Diversifikatsiya strategiyasi korxonalar tomonidan raqobatbardoshlikni oshirish va risklarni boshqarish maqsadida qo'llaniladi. Bu strategiya tijorat banklari uchun quyidagi imkoniyatlarni taqdim etadi. Yangi xizmatlarni joriy etish. Banklar kreditlash, depozit, investitsiya va sug'urta kabi xizmatlar doirasini kengaytirishi mumkin. Yangi bozor segmentlariga kirish. Geografik hududlarni kengaytirish yoki yangi mijoz guruhlarini jalb qilish imkonini beradi. Moliyaviy barqarorlikni ta'minlash. Diversifikatsiya banklarning daromad manbalarini ko'paytirib, bozor tebranishlariga bardoshlilikini oshiradi.

Tijorat banklari uchun diversifikatsiya strategiyasi bir nechta jihatdan muhim hisoblanadi. Risklarni boshqarish. Turli mahsulot va xizmatlarni joriy etish orqali banklar bir segmentda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan yo'qotishlarni boshqa segmentlardan olingan foyda bilan qoplash imkoniyatiga ega bo'ladi. Daromad manbalarini ko'paytirish. Banklar nafaqat kreditlash, balki investitsiyalar, elektron to'lovlar va boshqa xizmatlardan ham foyda oladi. Innovatsiyalarni rag'batlantirish. Diversifikatsiya yangi texnologiyalarni joriy qilishni talab qiladi, bu esa bankning umumiy samaradorligini oshiradi.

Diversifikatsiya strategiyasi tijorat banklarida bir qator yo'llar bilan amalga oshiriladi. Mahsulot portfelini kengaytirish. Banklar kreditlar, depozitlar va sug'urta xizmatlarini birlashtiruvchi kompleks xizmatlar paketlarini taklif qilishlari mumkin. Raqamli texnologiyalarni joriy etish. Mobil banking va onlayn to'lov tizimlari orqali mijozlarga qulay xizmatlar ko'rsatiladi. Xalqaro bozorga chiqish. Banklar xorijiy mijozlar uchun xizmatlar ko'rsatish orqali o'z bozor qamrovini kengaytiradi.

Quyidagi jadvalda diversifikatsiya strategiyasining mahalliy va xorijiy tijorat banklari misolidagi qo'llanilishi ko'rsatilgan:

Bank nomlari	Diversifikatsiya yo'nalishlari	Amalga oshirilgan loyihalar	Natijalar
Kapitalbank (O'zbekistan)	Mahsulot portfelini kengaytirish	Onlayn kreditlash platformasini joriy qilish	Mijozlar sonining o'sishi va foydaning ortishi
	Mobil banking xizmatlarini rivojlantirish	"Kapital Mobile" ilovasining funksionalligi kengaytirildi	Elektron tranzaksiyalar hajmining ortishi
Xalq Banki (O'zbekistan)	Sug'urta xizmatlari va kredit mahsulotlarini joriy etish	Sug'urta xizmatlari bilan bog'liq yangi mahsulotlar yaratildi	Diversifikatsiyalangan daromad manbalariga ega bo'lish
JPMorgan Chase (AQSh)	Investitsiya xizmatlarini kengaytirish	Xalqaro obligatsiyalar bilan ishlashga e'tibor qaratildi	Xalqaro moliyaviy bozor ulushining oshishi
	Mobil bankingni takomillashtirish	"Chase Mobile" ilovasining yangi funksiyalari joriy etildi	Raqamli mijozlar bazasining kengayishi
HSBC (Birlashgan Qirollik)	Xalqaro bozorlarga kirish	Osiyo va Afrika bozorlarida filiallar ochildi	Xalqaro mijozlar bazasining kengayishi
	Yashil moliyalashtirish mahsulotlarini joriy etish	Ekologik loyihalar uchun maxsus kredit liniyalari taklifi	Barqaror rivojlanish strategiyasining qo'llanishi

Diversifikatsiya strategiyasi tijorat banklarini transformatsiya qilishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu strategiya banklarga nafaqat raqobatbardoshligini oshirish, balki daromad manbalarini kengaytirish va risklarni boshqarishda ham yordam beradi. Mahalliy va xalqaro tajribalar shuni ko'rsatadiki, diversifikatsiyani muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun moliyaviy resurslar, kadrlar va raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish talab etiladi. Shu sababli, tijorat banklari diversifikatsiya strategiyasini puxta rejalashtirgan holda amalga oshirishi lozim. Mahalliy tajriba. O'zbekiston banklari, masalan, "Kapitalbank" va "Xalq Banki" diversifikatsiya strategiyasini qo'llash orqali o'z xizmat turlarini kengaytirib, raqamli xizmatlar va onlayn mahsulotlarni joriy qildi. Xorijiy tajriba. Jahon banklari, masalan, "HSBC" va "JPMorgan Chase", diversifikatsiya orqali investitsiya xizmatlari va sug'urta mahsulotlarini muvaffaqiyatli amalga oshirgan.

Diversifikatsiya strategiyasini amalga oshirishda tijorat banklari bir qancha muammolarga duch kelishi mumkin. Moliyaviy resurslarning cheklanganligi. Yangi xizmatlar va texnologiyalarni joriy qilish uchun katta miqdorda sarmoya talab etiladi. Bozor talablari va qonunchilik cheklavlari. Banklar o'z faoliyatini mahalliy qonunchilik talablariga muvofiq moslashtirishi kerak. Kadrlar yetishmovchiligi. Yangi xizmatlarni joriy qilish uchun malakali mutaxassislarning yetishmasligi muammo tug'diradi.

Diversifikatsiya strategiyasi tijorat banklarini transformatsiya qilishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu strategiya banklarga nafaqat raqobatbardoshligini oshirish, balki daromad manbalarini kengaytirish va risklarni boshqarishda ham yordam beradi. Mahalliy va xalqaro tajribalar shuni ko'rsatadiki, diversifikatsiyani muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun moliyaviy resurslar, kadrlar va raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish talab etiladi. Shu sababli, tijorat banklari diversifikatsiya strategiyasini puxta rejalashtirgan holda amalga oshirishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Bostonovna D. Z. CONCEPTUAL BASIS OF IMPROVEMENT OF BANK AUDIT IN COMMERCIAL BANKS //IMRAS. – 2023. – T. 6. – №. 6. – C. 118-124.
2. Jumayeva Z. ROLE OF THE STATE IN REGULATING THE ECONOMY //Modern Science and Research. – 2024. – T. 3. – №. 1. – C. 511-516.
3. Bostonovna D. Z. WAYS OF USING REENGINEERING IN ENTERPRISES //International Journal of Education, Social Science & Humanities. Finland Academic Research Science Publishers. – 2023. – T. 11. – №. 7. – C. 430-435.
4. Bostonovna D. Z. USE OF FOREIGN EXPERIENCE IN IMPROVING THE ORGANIZATIONAL STRUCTURE OF COMMERCIAL BANKS //International Journal of Education, Social Science & Humanities. Finland Academic Research Science Publishers. – 2023. – T. 11. – №. 9. – C. 607-613.
5. Zamira J. ENSURING ECONOMIC SECURITY IN THE BANKING SECTOR //Gospodarka i Innowacje. – 2024. – T. 47. – C. 343-348.
6. Jumayeva Z. MOLIVAVIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI MILLIY IQTISODIYOT BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING USTUVOR YO 'NALISHLARI //Modern Science and Research. – 2024. – T. 3. – №. 5. – C. 512-518.
7. Jumayeva Z. IQTISODIYOT RIVOJIDA INNOVATSIYANING AHAMIYATI //Modern Science and Research. – 2024. – T. 3. – №. 5. – C. 504-511.
8. Jumayeva Z. THEORY OF MARKET EQUILIBRIUM, SUPPLY AND DEMAND //Modern Science and Research. – 2023. – T. 2. – №. 10. – C. 740-743.
9. Jumayeva Z. THEORY OF SUPPLY AND DEMAND AND ITS MARKET RELATIONSHIP EFFECT //Modern Science and Research. – 2024. – T. 3. – №. 2. – C. 426-432.
10. Jumayeva Z. WAYS AND METHODS OF DEVELOPING SMALL BUSINESS AND PRIVATE ENTREPRENEURSHIP IN OUR COUNTRY //Modern Science and Research. – 2024. – T. 3. – №. 2. – C. 433-440.
11. Abidovna, A. S. (2024). COMMUNICATION PROCESS MANAGEMENT AS A TOOL TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF MODERN ORGANIZATIONS. *Gospodarka i Innowacje.*, 49, 211-217.

12. Abidovna, A. S. (2023). Special directions of tourism development in Bukhara region: problems and solutions. *Zien Journal of Social Sciences and Humanities*, 21, 51-55.
13. Supiyevna, B. M. (2024). O'ZBEKISTONDAGI XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH VA AHOLINI ISH BILAN BAND ETISH YO'LLARI. *Scientific Journal of Actuarial Finance and Accounting*, 4(08), 78-84.
14. Supiyevna, B. M. (2024). TIZIMIDA BANK FINANCIAL SERVICE NUMBER: DEVELOPMENT AND OLD TURGAN. *Gospodarka i Innowacje.*, 46, 379-385.
15. Bazarova, M. S. (2022). FACTORS THAT ENSURE THE SUCCESSFUL IMPLEMENTATION OF A SYSTEM OF KEY PERFORMANCE INDICATORS IN THE.
16. Xudoynazarovich, S. A. (2024). KADRLAR BOSHQARUVI XUSUSIY OTMLARDA: XUSUSIYATLARI, YONDASHUVLARI VA MUAMMOLARI. *Gospodarka i Innowacje.*, 54, 70-77.
17. Shadiyev, A. (2024). PERSONNEL MANAGEMENT SYSTEM IN ENTERPRISES AND ORGANIZATIONS. *Modern Science and Research*, 3(8), 10-18.
18. Alisher, S. (2024). ACTUAL PROBLEMS OF DIGITAL ECONOMY DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN. *Gospodarka i Innowacje.*, 46, 366-372.
19. Ikromov, E. (2024). THEORETICAL FOUNDATIONS FOR THE ORGANIZATION AND CAPACITY BUILDING OF EXECUTIVE EMPLOYEE LABOR IN PUBLIC ADMINISTRATION BODIES. *Modern Science and Research*, 3(1), 939-946.
20. Hakimovich, T. M. (2024). ZAMONAVIY BOSHQARUV VA RAQAMLASHTIRISH.
21. Khalilov, B. B. (2024). MANAGERIAL ACCOUNTING-THE LANGUAGE OF BUSINESS MANAGEMENT. *Gospodarka i Innowacje.*, 49, 249-255.
22. Bahodirovich, K. B. (2024). FINANCIAL LEVERAGE RATIOS AND ANALYSIS. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, 11(11), 418-426.
23. To'rayevna, S. N. (2023). YANGI IQTISODIYOTDA RAQAMLI MEHNAT.
24. Sodiqova, N. (2024). IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA INNOVATSION SIYOSAT VA UNING SHAKLLANISH XUSUSIYATLARI. *Modern Science and Research*, 3(6).
25. Tohir o'g'li, M. T., & To'rayevna, S. N. (2024). O 'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INVESTITSION SIYOSAT. ZAMONAVIY TA'LIMDA FAN VA INNOVATSION TADQIQOTLAR JURNALI, 2(14), 45-53.
26. Quدراتова, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). RAQOBAT TUSHUNCHASI, UNING TURLARI VA USULLARI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(2), 459-463.
27. Akbarovna, N. N. (2024). Oliy Ta'lim Muassasalarining Innovatsion Faoliyat Natijalarini Tijoratlashtirish Muammolari Va Ularni Hal Etish Yo 'Llari. *Miasto Przyszłości*, 54, 857-866.

28. Akbarovna, N. N. (2023). MULKCHILIK MUNOSABATLARINING JAMIYATDAGI TUTGAN O'RNI.

29. Naimova, N. (2024). THE COUNTRY'S ECONOMIC POTENTIAL IN DIGITAL ECONOMY AND E-COMMERCE DEVELOPMENT. *Modern Science and Research*, 3(2), 234-239.

30. Akbarovna, N. N. (2023). BULUTLI HISOBLASH TEXNOLOGIYALARINING IQTISODIYOTDA TURGAN ORNI. *Gospodarka i Innowacje*, 42, 517-520.

31. Qudratova, G. M., & Sodiqova, N. T. (2024). RAQOBAT TUSHUNCHASI, UNING TURLARI VA USULLARI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(2), 459-463.

32. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2024). TASHKILOTNING INNOVATION FAOLIYATI SAMARALIGINI BAHOLASH. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(2), 286-294.

33. Qudratova, G. M. (2024). METHODOLOGY FOR ASSESSING THE COMPETITIVENESS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS. *Gospodarka i Innowacje*, 51, 191-195.

34. Mahmudovna, Q. G. (2024). RAQOBAT STRATEGIYASINI SHAKLLANTIRISHDA RAQOBATNI BAHOLASH USULLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI. *Gospodarka i Innowacje*, 48, 715-720.

35. Otkirovich, N. S. (2024). Yashil Iqtisodiyotda Raqamli Transformatsiya. *Miasto Przyszłości*, 54, 1356-1364.

36. qizi Bobojonova, M. J. (2023). AGROTURIZMNING IQTISODIYOTDA O'RNI, SALOHİYATI VA INFRATUZILMASINI YAXSHILASH. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(8), 48-52.

37. Djurayeva, M. S. (2024). ORGANIZATIONAL STRUCTURE OF A MODERN ENTERPRISE. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, 11(12), 222-227.

38. Sadilloyevna, D. M. (2024). ROLE OF COMMERCIAL BANKS IN THE DEVELOPMENT OF THE MODERN ECONOMIC SYSTEM. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, 11(11), 241-248.

39. Sadullayevna, D. M. (2024). BASICS OF DIGITAL MARKETING. *Gospodarka i Innowacje*, 51, 160-166.

40. қизи Рахмонкулова, Н. О. (2023). КИЧИК САНОАТ ЗОНАЛАРИНИНГ ХУДУДЛАР ИҚТИСОДИЁТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДАГИ ЎРНИ. "Экономика и туризм" международный научно-инновационной журнал, 6(14).

41. Nafisa, R. (2024). Formation of a Strategy for Sustainable Development of the National Economy. *Miasto Przyszłości*, 54, 764-771.

42. Rakhmonkulova, N. (2024). Prospects for the Development of the Economy of Uzbekistan. *JOURNAL OF INTELLECTUAL PRPERTY AND HUMAN RIGHTS*, 3(10), 37-44.

43. Lolaxon, R. (2024). THE ROLE OF MARKETING STRATEGIES IN TOURISM POTENTIAL OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, 11(11), 230-240.
44. Lolakhon, R. (2024). APPLICATION OF THE 4P CONCEPT IN TOURISM. *Gospodarka i Innowacje*, 51, 138-145.
45. Turayevich, I. A. (2024). Milliy Iqtisodiyotga Xorijiy Investitsiyalarni Jalb Qilishda Soliqlarning O' Rni. *Gospodarka i Innowacje*, 53, 205-213.
46. Aziz, I. (2023). O'zbekistonda xorijiy investitsiyani jalb qilishni soliqlar vositasida rag'batlantirish yo'llari. *SAMARALI TA'LIM VA BARQAROR INNOVATSIYALAR JURNALI*, 1(5), 191-196.
47. Ibragimov, A. T. (2024). MILLIY IQTISODIYOTGA XORIJIY INVESTITSIIYANI JALB QILISHNI SOLIQLAR VOSITASIDA RAG 'BATLANTIRISH. *Gospodarka i Innowacje*, 51, 116-122.
48. Turayevich, I. A. (2024). Iqtisodiyotga Investitsiyalarni Jalb Qilish Va Boshqarishning O 'Ziga Xos Xususiyatlari. *Miasto Przyszłości*, 53, 1231-1237.
49. Azimov, B., Toshev, F., & Raximova, D. TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYA.
50. TEMPUS, I. (2016). Towards the ModernisAtion of Higher Education InstitutionS in Uzbekistan (MATChES). *TEMPUS*, 4, 2007-2013.
51. Azimov, B. F., & Gulomov, O. H. (2017). Organizational structures of innovation support services: inter-organizational cooperation associations. *Инновационное развитие*, (6), 35-37.
52. Akhmedov, Y., Asadov, S., & Azimov, B. (2022, December). Two-sided estimation of linear approximation error second-order hypersurfaces. In *Journal of Physics: Conference Series* (Vol. 2388, No. 1, p. 012124

